

دکتر داوری اردکانی:

با دید انتقادی سراغ علوم انسانی غربی نرفتم

استاد «رضا داوری اردکانی» در مراسم افتتاحیه دومین کنگره ملی علوم انسانی که چهارشنبه ۱۴در مرکز همایش‌های بین‌المللی دانشگاه شهید بهشتی برگزار شد، گفت: علمی که امروز در دانشگاه تدریس می‌کنیم از جهان غربی وام گرفتیم، این در حالی است که ما صاحب علم بودیم و ما به پدید آمدن علم و قوام رنسانس مدد رساندیم.

وی افزود: علم تکنولوژیک، علم جهان متجدد است و علم تاریخی است البته همه علوم تاریخی هستند. ریاضیات اقلیدوس با ریاضیات دکارت یکی نیست، ریاضیات دکارت صورت دیگر ریاضی است. علوم انسانی وقتی وارد ایران شد هیچ جایگاهی نداشت و هیچ معنایی نیز نداشت چیزی بود که در غرب پدید آمد. زمانی که علمی منتشر می‌شود نباید مقاومت کرد برای اینکه نمی‌شود با علم مقابله کرد بلکه علم را باید عالمانه نقد کرد نمی‌توانیم بگوییم ما علم نمی‌خواهیم؛ اشخاص می‌توانند با علم مخالفت کنند اما نمی‌توانند مقاومت کنند. رییس فرهنگستان علوم تأکید کرد: وقتی اولین کتاب علم اقتصاد ترجمه شده به فارسی را خواندم، به این نکته پی بردم که خواننده آن روز هیچ چیز را نمی‌توانست از آن علم اقتصاد بفهمد و درک کند. داوری اردکانی با بیان اینکه گرفتاری اقتباس علوم، پذیرفتن علم بدون انتقاد است، گفت: دانشجویی شرف است و دانشجو باید بداند چه می‌گیرد و برای چه اهدافی می‌گیرد. باید با خود بگوید من جامعه‌شناسی یا روانشناسی را برای چه و برای کدام آینده‌فرا می‌گیرم؟

وی گفت: ما زمانی که علوم انسانی غربی آمدند باید انتقادی سراغ این علوم نرفتیم البته مقصر نیز نبودیم، مردم زمان محمدشاه چگونه می‌توانستند زبان اقتصادی و روانشناسی را یاد بگیرند و اصلاً چه نیازی به اقتصاد بود؟ با آمدن تجدد و نظم روابط قدیم در حال متجدد بودن بود و نیاز آرام آرام ایجاد شده بود. پس من خوشبختم که بگویم بیان نقد در علوم انسانی صورت گرفته است، حتی اگر نقد به علوم انسانی عالمانه و اندیشیده نبوده نقشی برای علم داشته است. داوری اردکانی با طرح این پرسش که چه نیازی به علوم انسانی داریم، گفت: نخستین مدرسه مدرن ایران به نام دارالفنون با دو ملاحظه تاسیس شد: اول این که؛ ما از غرب علم مهندسی نظامی می‌گیریم و دوم این که؛ نیازی به غرب نداریم بلکه به شیمی و فیزیک غرب نیازمندیم. هر عالمی نظم خاص خودش را دارد، عالم مدرن نظم کانتی دارد، مطلب این نیست که کانت درست و حق است یا درست فهمیده یا نفهمیده بلکه اعتبار علم به منشأ اثر است. ارزش‌های جهانی در حال حاضر غالب هستند و فهم اکنون مفاهیم جهانی است و با فهم ۲۰۰ یا ۳۰۰ سال پیش و با فهم ابن سینا و سعدی فرق می‌کند.

نمایی از نخستین لحظات آغاز به کار کنگره دکتر حسینی و دکتر شریعتداری و دکتر آیت الهی

رسانه‌ها: حضور خبرنگاران در روز اول کنگره بسیار پر رنگ بود. تیم خبری شبکه ۴ نیز یک ساعت قبل از شروع کنگره برای فراهم سازی مقدمات ضبط تلویزیونی به سالن آمد.

همراهی بزرگان؛

دکتر شریعتداری رئیس پیشین فرهنگستان علوم با وجود کهولت سن از ابتدا تا انتهای مراسم افتتاحیه حضور داشت و باعث دلگرمی جوان‌ترها شد

پیر و جوان، برنامه‌های کنگره برای همه مفید بود

رئیس دانشگاه شهید بهشتی

دکتر احمد شعبانی

علوم پایه، فنی و مهندسی در تولید علم نقش اساسی دارند و علوم انسانی به تبیین مزایا و معایب علوم می‌پردازند

رئیس فرهنگستان علوم

دکتر رضا داوری اردکانی

دانشجویی شرف است، دانشجو باید با خود بگوید من جامعه‌شناسی یا روانشناسی را برای چه و برای کدام آینده فرا می‌گیرم؟

امروز و در مراسم اختتامیه

بیانیه کنگره قرائت می‌شود

ثمره علمی، ثمر اجرایی نیز داشته باشد.

رئیس کنگره روز گذشته و در مراسم افتتاحیه روز گذشته نیز ضمن انتقاد از وجود برخی موانع در ساماندهی علوم انسانی در کشور گفت: متأسفانه در کشور فضایی ایجاد شده است که برخی خود را نخبه می‌دانند و هرگونه تغییر باید توسط آنان انجام گیرد! اهمیت اندیشمندان علوم انسانی ما کمتر از کسانی نیست که در زمینه علمی و نانو تکنولوژی و مسائل هسته‌ای و سلول بنیادی کار می‌کنند، بلکه بیشتر است. علوم انسانی ایران موقعیتی دارد که می‌تواند خود را در جهان مطرح کند و دروس علوم انسانی که در دانشگاه‌ها تدریس می‌شوند باید جذب پژوهش‌های موثر و فراگیر در کشور شود و پژوهش‌های کاربردی در توجیه علوم انسانی نقش فعال بازی می‌کند.

در این مراسم دکتر غلامعلی افروز دبیر علمی کنگره نیز با تأکید بر ضرورت جهان شمول بودن علوم انسانی گفت: اصلی‌ترین نگاه به علوم انسانی باید جهان شمول، علمی و منطقی باشد و سلیقه فردی و کلیشه‌ای نباید دخالت داده شود. انتظار از کارگزاران جمهوری اسلامی این است که مراقب باشند از نگاه کلیشه‌ای پرهیز داشته باشند و از عقلانیت به عنوان سرمایه‌انسانی بهره ببرند.

در روز نخست کنگره و پس از برگزاری مراسم افتتاحیه، شرکت کنندگان در نشست‌های تخصصی شرکت کردند. برنامه اصلی امروز نیز برگزاری چندین نشست تخصصی دیگر است.

عصر امروز و در مراسم اختتامیه دومین کنگره ملی علوم انسانی، بیانیه این کنگره قرائت می‌شود. آن‌طور که پیش از این دکتر حمید رضا آیت‌اللهی رئیس پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی و رئیس این کنگره خبر داده بود، این یک بیانیه مشخص و از پیش تعیین شده نخواهد بود. بلکه با توجه به دیدگاه‌های مختلف ارائه شده در حوزه علوم انسانی و بر اساس موضوعات مورد توجه مقالات کنگره، تهیه شده است. به این ترتیب باید بیانیه پایانی کنگره را مبین وضعیت علوم انسانی کشور در حال حاضر از یک سو و آسیب‌های متوجه آن از سوی دیگر دانست. همچنین قرار است در این بیانیه راهکارهایی نیز برای مشکلات علوم انسانی کشور ارائه شود. براساس اعلام دکتر آیت‌اللهی با صحبت‌هایی که با برخی مسئولان شده قرار بر این است تا این راهکارها مورد پیگیری نیز قرار گیرند تا بتواند منشأ اثر در این حوزه بوده و کنگره علاوه بر

آلبوم

قاب عکس

روز اول به روایت دوربین‌ها

دکتر شعبانی گفت: مرز

جغرافیایی در حال فرو ریختن است. مرزها در محل کار نیز از بین رفته است و دور کاری ترویج یافته است و این دور کاری زمینه فرار مالیات را فراهم می‌کند و برهان اقتصادی برای کشورها ناشی می‌شود. رقابت سنگین اقتصادی در تمام عرصه‌های زندگی به انسان فشار می‌آورد و عوارض دنیای دانش بنیان جنبه‌های متعدد دارد.

رئیس دانشگاه شهید بهشتی در

پایان با طرح پرسش‌هایی گفت:

نقش علوم انسانی در علوم و فنون نوظهور چیست؟ نقش و جایگاه این علوم در رهبری جهان دانش بنیان چیست؟ در آینده علوم انسانی چه وظایفی دارند؟ آیا علوم انسانی همگان با سایر علوم پیش‌رفته است؟ مأموریت علوم انسانی در جهانی شدن چیست؟

نشست های تخصصی

علوم انسانی و میراث تمدن اسلامی

نقش کلیدی زبان در هویت فرهنگی جامعه

دکتر نگار داوری اردکانی استاد یار گروه زبانشناسی دانشگاه شهید بهشتی در پنل «علوم انسانی و میراث تمدن اسلامی؛ نقش ادبیات فارسی و ادبیات تطبیقی در انتقال میراث فرهنگی» با بیان اینکه پدیده گریز ناپذیر جهانی شدن در ابعاد مختلف اقتصادی، سیاسی، فرهنگی و ... تأثیرگذار است گفت: زبان به عنوان یکی از ابزارهای هویت فرهنگی جامعه نقش کلیدی دارد.

وی افزود: نظر به جایگاه و شأن بالای زبان فارسی در میان مردم ایران و نگرش مثبت آنها به این زبان، یکی از مهم ترین اهداف تأسیس و توسعه رشته زبان شناسی در ایران و نیز یکی از راهبردهای کاربردی کردن و در نتیجه نیاز محور نمودن پژوهش های این رشته، می تواند توجه به نیازهای برنامه ریزی زبان در ایران و به ویژه برنامه ریزی زبان فارسی باشد.

داوری اردکانی با بیان اینکه در این پژوهش آموزش زبان فارسی به غیر فارسی زبانان یکی از راه های گسترش هویت فرهنگی و فرهنگ اسلامی ایرانی تلقی می شود، کنکاش در خصوص شیوه های صحیح گنجاندن آن در کتاب های آموزش زبان فارسی را به عنوان یکی از راه های انتقال فرهنگ و هویت ایرانی دانست که می تواند در دراز مدت یکی از راه های هویت سازی و بازسازی هویت در فارسی زبانان و حفظ و هویت فرهنگ ایرانی در میان غیر فارسی زبانان باشد.

وی تصریح کرد: مشاهده می شود یکی از عمده ترین نیازها و موانع رشد عالی ترین نهاد برنامه ریزی زبان فارسی در ایران، یعنی فرهنگستان زبان و ادب فارسی، نبود کارشناسان ورزیده و آگاه به مسائل و مشکلات زبان فارسی است.

استاد یار گروه زبانشناسی دانشگاه شهید بهشتی تصریح کرد: نتیجه این پژوهش نشان می دهد لازم است ضمن تقویت و گسترش رشته زبان شناسی همگانی در مقطع کارشناسی، به تأسیس شاخه های تخصصی زبان شناسی با تمرکز بر شاخه های کاربردی زبان شناسی و نیز تأسیس رشته برنامه ریزی زبان در جهت حل مسائل زبان فارسی و برنامه ریزی این زبان و سایر زبان های رایج در ایران اقدام کرد. سیدمحمد تقی موحداطی دانشجوی دکتری فلسفه علم پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی در ارائه مقاله خود با عنوان "بررسی ادله

علوم انسانی، کارکردها و دستاوردها

علوم انسانی جدید به غایت بشری توجه است

یکی از نشست های تخصصی پنل پنجم

دکتر ابوالحسن فیاض استاد تاریخ دانشگاه اصفهان در این پنل به بررسی ظرفیت های علوم انسانی با تأکید بر روش مطالعه تاریخ پرداخت و گفت: علوم انسانی جدید به لحاظ گستره موضوعات مورد شناسایی و دسترسی به انبوه داده های اطلاعاتی بی سابقه ترین علوم انسانی است که بشر تا کنون تولید کرده است. وی افزود: علوم انسانی جدید به واسطه بی توجهی و یا فقر تئوریک در خصوص غایت اندیشی نسبت به رفتار انسانی و منحصر کردن توجه به شناخت صرف از اعمال انسانی وظیفه ای بس مهم را وانهاده است و این وانهادگی می تواند بسیار مصیبت زا و ویرانگر باشد.

وی تصریح کرد: باید توجه داشت اعمالی که انسانها انجام می دهند موضوع علم انسانی است. وقتی تغییری در جامعه ایجاد می شود علوم انسانی بدنبال بررسی آن تغییر و تحول است. این تغییرات یا مطلوب هستند یا نامطلوب. حالت نسومی در این خصوص وجود ندارد چرا که بی تفاوتی در علم بی معنا است اگر تغییرات نامطلوب باشد علوم انسانی در

صد کنترل آن است و اگر مطلوب باشد در صد تقویت آن. این استاد تاریخ تصریح کرد اگر به ارزشهای جامعه توجه نشود علوم انسانی آن جامعه نافر جام می شود لذا فهم فارغ از ارزش وجود ندارد. وی در پایان تأکید کرد: در علوم انسانی برخلاف علوم طبیعی انقلاب علمی نداریم اگر انسان جانشین خداوند در زمین است باید در ادامه این نشست دکتر محمد رضایی استاد دانشگاه علم و فرهنگ به بررسی دشواری کار جامعه شناسی در ایران پرداخت و گفت: بدقوارگی جامعه شناسی در ایران به علت ورود جامعه شناسی است و نه ایجاد آن. جامعه شناسی در پیوند با ساحت های مختلف دچار مشکل است. این مشکل به دو گانه هایی چون دولت - جامعه شناسی، دولت - مردم و بومی سازی و غیر بومی و بیگانه دامن زده است. وی گفت: نتیجه چنین مواجهه ای با جامعه شناسی نوعی سیاست مونولوگ در تحریف اهداف و تشویق به سیاست تکثر گراییه در بعد ابزار هاست اما در نگاه به جامعه شناسی از منظر مفهوم بومی شدن کار جامعه شناسی در اولویت است.

روز دوم

برنامه پنل ها

نشست های تخصصی
امروز با برگزاری ۶ پنل تخصصی پیگیری خواهد شد. همه این نشست ها کارشان را از ساعت ۸:۳۰ صبح شروع می کنند. در مجموع این برنامه ها، نزدیک به ۷۰ مقاله و سخنرانی ارائه خواهد شد. جزئیات این سخنرانی ها در فرم های اطلاع رسانی موجود است.

پنل اول

علوم انسانی و میراث تمدن اسلامی؛ نقش ادبیات فارسی و ادبیات تطبیقی در انتقال میراث فرهنگی

تالار خوارزمی

پنل دوم

نقش علوم انسانی در تدوین الگوی اسلامی - ایرانی پیشرفت؛ چشم انداز سند راهبردی علوم انسانی

تالار استاد

شهریار

پنل سوم

علوم انسانی و نظام آموزش و پژوهش در ایران

تالار علامه طباطبائی

پنل چهارم

نظام برنامه ریزی دروس علوم انسانی در ایران

سالن کنفرانس حکیم خیام

پنل پنجم

علوم انسانی، کارکردها و دستاوردها

سالن کنفرانس شیخ بهایی

پنل ششم

چالش ها و چشم اندازهای زبان فارسی

تالار ابوریحان بیرونی

ویژه کنگره

بسته های فرهنگی

بسته های فرهنگی تهیه شده توسط دبیرخانه کنگره در نخستین روز همایش به شرکت کنندگان اهدا شد. در این بسته ها علاوه بر محصولات اطلاع رسانی پژوهشگاه مانند خبرنامه داخلی، چندین هدیه فرهنگی دیگر نیز بود.

لوح فشرده گنجینه حاوی PDF متن ۶۰ کتاب قدیمی پژوهشگاه علوم انسانی یکی از این موارد بود. DVD ۱۴۱ دایره المعارف علوم انسانی حاوی ۴۵ هزار صفحه مقالات مختلف در حوزه علوم انسانی و مجموعه مقالات منتخب پژوهشگاه نیز در این بسته فرهنگی قرار داشت. کتاب مجموعه سخنان اساتید دانشگاه ها در دیدار با رهبر معظم انقلاب در شهریور ماه ۸۹ همراه با بیانات معظم له همراه با کتابچه معرفی مجلات پژوهشگاه هم در قالب همین مجموعه به شرکت کنندگان اهدا شد.

نشست های تخصصی

نقش علوم انسانی در تدوین الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت

نگاه دینی غایت را محدود به انسان نمی کند

پنل ششم در تالار ابوریحان با بیشترین استقبال همیاه بود

دکتر اصغر واعظی استاد فلسفه دانشگاه شهید بهشتی در بررسی علوم انسانی از منظر اندیشمندان با اشاره به اینکه بعد از رنسانس و در غرب کانت غایت را محدود به انسان می کند گفت: در نگاه دینی غایت محدود به انسان نمی شود. اینکه متفکران غربی را مطالعه و مسائل مورد نظر آنها را بررسی کنیم راهکاری است که بواسطه آن می توانیم موضع خودمان را در علوم انسانی و مسائل خودمان مشخص کنیم.

آثار غرب است. وی افزود: ایران اسلامی به واسطه برخورداری از منابع انسانی هوشمند، خلاق و نوآور از مزیت نسبی قابل ملاحظه ای در عرصه منطقه ای و جهانی برخوردار است. نقش بی بدیل انسانها در تحركات اجتماعی و گردش امور سازمانها و نهادها توجه ویژه به این عامل موثر عرصه کار تولیدی و خدماتی را در زمره مهمترین ماموریت های هر جامعه قرار داده است.

دری تأکید کرد: این مهم بدون اتکا به فلسفه و ماهیت انسانی در کانونهای فکری و کاری نقش موثر خود را در حرکت جوامع ایفا نخواهد کرد از این روست که علوم انسانی به عنوان بخش عمده ای از مجموعه علوم بشری هدایتگر حرکت و چرخش فعالیت های انسانها در بروز و افول تمدن ها، گردش و حرکت نسلها، حیات سازمانها و جریان امور و فعالیت های نهادهای اجتماعی است. این استاد دانشگاه یادآور شد: به همین جهت جوامع نیازمند برخورداری از فلسفه و سیاست های روشن و مدون در علوم انسانی هستند تا بتوانند جوامع انسانی را مدیریت کنند و از منبع حیاتی انسانها برای بکارگیری سایر عوامل طبیعی و مادی به طور موثر استفاده نمایند.

وی افزود: همانند بسیاری از جوامع وجود سیاست ها و راهبردها در قالب اسناد بالادستی برای هدایت فعالیت هاضوری است. در جمهوری اسلامی نیز این ضرورت در متن و مفاد سند چشم انداز نظام، سیاست ها و قوانین صریح و ضمنی مورد اشاره قرار گرفته است.

علوم انسانی و میراث تمدن اسلامی

«بابا افضل» در بومی سازی فلسفه به

زبان فارسی نقش بسیاری داشت

تفحص در روش و تعالیم حکمای قدیم می پرداختند. شهر آئینی تصریح کرد: این اوضاع و احوال از اوایل سده پنجم رو به دگر گونی نهاد و عرصه بر معتزلیان عقلی مشرب بسیار تنگ شد و در نتیجه فلسفه و سایر علوم عقلی روز به روز از رونق و رواج افتاد. وی تأکید کرد: در این دوران بابا افضل سعی کرد تفکرات را نجات دهد و به همین خاطر تلاش کرد موضوع، هدف و روش فلسفه را تغییر داده و زبان فارسی را به عنوان زبان نوشتن آثار فلسفی معرفی کند. استاد یار دانشگاه تبریز در ادامه یادآور شد: حذف مباحث خداشناسی و الهیات بالمعنی الاخص و رواج خودشناسی سقراطی و وجودشناسی نوین و ... از جمله راه کاری پیشنهادی بابا افضل بود.

وی در پایان گفت: بابا افضل بسیاری از منابع و آثار فلسفی را ترجمه کرد و چنان ترجمه دقیقی داشت که حتی برخی کارشناسان معتقدند او به زبان های یونانی و لاتینی مسلط بوده است. اما در آثار خود از فیلسوفان اسلامی و از اسلاف خود نامی نمی برد چون سعی کرد نگاه ها و احساسات را برانگیخته نکند.

استاد یار دانشگاه تبریز گفت: بابا افضل کاشانی در اوج دوران خفقان و دشمنی با فلسفه با ۱۰ راهکار سعی کرد فلسفه را نجات دهد، او در بومی سازی فلسفه به زبان فارسی نقش زیادی داشت. دکتر سیدمصطفی شهرآئینی استاد یار دانشگاه تبریز در ارائه مقاله خود با عنوان بومی سازی فلسفه اسلامی (مطالعه موردی مجموعه مصنفات بابا افضل کاشانی) گفت: در جهان اسلام، سده های دوم و سوم را می توان دوران تر ترجمه، انتقال، تدوین و تکوین علوم عقلی به شمار آورد. وی افزود: سد چهارم را می شود «قرن طلایی علوم در تمدن اسلامی» دانست، در این دوران عمداً خلفا، بدون آنکه به ملیت و دین علما کاری داشته باشند، آنان را مورد حمایت بی دریغ و فراوان خود قرار می دادند تا جایی که زمینه برای رواج و رونق حوزه های درس و بحث در سراسر عالم اسلام فراهم بود. وی با بیان اینکه در این دوران بحث های عقلی و فلسفی بسیار پررونق و شکوفا بود، اظهار داشت: بسیاری از متکلمان معتزلی به جهت مشی فکری خود به منطق و فلسفه توجهی خاص داشتند و حتی به تحقیق و